

Sygn. akt VU 1549/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Główczyński

Protokolant: Magdalena Pańków

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 roku w Legnicy

sprawy z wniosku A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wL.

o przeliczenie renty rodzinnej

na skutek odwołania A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 26 września 2013 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy z dnia 26 września 2013 roku, znak (...) w ten sposób, że wysokość określonej tą decyzją renty rodzinnej A. P. ustala od 29 sierpnia 2013 roku na kwotę 1111, 95 zł, zgodnie z opinią z 08 kwietnia 2014 roku, oddalając odwołanie w pozostałej części,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VU 1549/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 26 września 2013r., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 03 września 2013r., przyznał wnioskodawczyni A. P. rentę rodzinną od 29 sierpnia 2013 r., tj. od dnia śmierci męża. Do ustalenia podstawy wymiaru renty rodzinnej przyjęto przeciętną podstawę wymiaru świadczenia zmarłego tj. podstawę wymiaru składek z 9 lat kalendarzowych od stycznia 1980 r. do grudnia 1988 r. W podstawie wymiaru świadczenia organ rentowy uwzględnił kwoty minimalnego wynagrodzenia za okresy, z których zarobki nie zostały udokumentowane zaświadczeniami lekarskimi lub innymi dokumentami. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 74,83 %. Podstawa wymiaru emerytury obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru – 74,83 % przez kwotę bazową 717,16 zł. wynosiłaby 536,65 zł. Po waloryzacji wysokość świadczenia zmarłego wynosiłaby 1.254,90 zł. Do ustalenia wysokości świadczenia ZUS uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 37 lat, 7 miesięcy i 24 dni oraz nieskładkowe w wymiarze 6 miesięcy i 27 dni. Na tej podstawie organ rentowy obliczył wysokość renty rodzinnej w wysokości 1.066,67 zł – 85 % z 1.254,90 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. P. wniosła o jej zmianę poprzez ponowne naliczenie renty rodzinnej od kwoty emerytury, którą faktycznie jej mąż pobierał w wysokości 1.654,72 zł.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie podtrzymując w całości treść zaskarżonej decyzji i argumenty w niej przedstawione. Organ rentowy wskazał, że decyzja z dnia 10 listopada 1998 r. zawierała błędne ustalenie podstawy wymiaru emerytury zmarłego. WWPW przyjęty przy ustalaniu wysokości świadczenia został obliczony z uwzględnieniem dochodu, który stanowił podstawę wymiaru składek w okresie 3 lat kalendarzowych, tj. w okresie od stycznia 1981 r. do grudnia 1983 r. Tymczasem wskaźnik ten powinien być ustalony z uwzględnieniem przeciętnej kwoty wynagrodzenia, która stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, w okresie kolejnych 9 lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 18 lat, tj. od 1980 r. do 1997 r. Wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury został bowiem złożony w dniu 16.04.1998 r. Natomiast zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, póź. 450 z późn. zm.) w związku z art. 33 tej ustawy, podstawę wymiaru emerytury lub renty stanowi przeciętna, zwaloryzowana kwota wynagrodzenia lub dochodu, która stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego, w okresie kolejnych 9 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 18 lat kalendarzowych, jeżeli wniosek o świadczenie zostanie zgłoszony do dnia 31 grudnia 1998 r. W zaskarżonej decyzji z dnia 26.09.2013 r. przyjęto zatem podstawę wymiaru obliczoną prawidłowo, tj. w oparciu o przywołane przepisy. Organ rentowy stwierdził, że w przypadku, gdy - jak ma to miejsce w niniejszej sprawie - złożony zostanie wniosek o rentę rodzinną, następuje otwarcie nowego postępowania administracyjnego. Wysokość renty rodzinnej stanowi odpowiedni procent świadczenia, jakie przysługiwałoby zmarłemu. Emerytura zmarłego podlega zatem weryfikacji dla ustalenia renty rodzinnej w prawidłowej wysokości.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. P. urodziła się (...), w dniu 03 września 2013 r. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniosek o przyznanie renty rodzinnej po zmarłym w dniu 29 sierpnia 2013 r. mężu S. P.. S. P. był uprawniony do emerytury, której wysokość organ rentowy ustalił decyzją z dnia 10 listopada 1998 r. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek z 3 lat kalendarzowych od stycznia 1981 r. do grudnia 1983 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wniósł na 116,42 %. Ostatnio emerytura S. P. wynosiła 1.654,75 zł.

(b e z s p o r n e)

Decyzją z dnia 26 września 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przyznał wnioskodawczyni rentę rodzinną od 29 sierpnia 2013 r., tj. od dnia śmierci męża w wysokości 1.066,67 zł – 85 % z 1.254,90 zł. Do ustalenia wysokości renty rodzinnej przyjęto emeryturę zmarłego ustaloną w oparciu o przeciętną podstawę wymiaru świadczenia zmarłego tj. podstawę wymiaru składek z 9 lat kalendarzowych od stycznia 1980 r. do grudnia 1988 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 74,83 %. Podstawa wymiaru emerytury osoby zmarłej obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 74,83 % przez kwotę bazową 717,16 zł. wynosiłaby 536,65 zł. Po waloryzacji wysokość świadczenia zmarłego wynosiłaby 1.254,90 zł.

D o w ó d: w aktach rentowych: decyzja z dnia 26 września 2013r., k. 8.

Decyzja ustalająca wysokość emerytury S. P. z dnia 10 listopada 1998 r. jest błędna, albowiem nieprawidłowo ustalono podstawę wymiaru tego świadczenia przyjmując do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynagrodzenia z kolejnych 3 lat, zamiast z okresu kolejnych 9 lat kalendarzowych.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wyliczony z 9 kolejnych lat kalendarzowych od 01 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1988 r. wynosi 80,40 %, podstawa wymiaru emerytury wynosi 576,60 zł. Po uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 80,40 % i waloryzacji, emerytura zmarłego wynosi 1.308,18 zł. Stanowiąca 85 % z tej kwoty renta rodzinna wynosi 1.111, 95 zł.

Wynagrodzenie zmarłego ustalono z uwzględnieniem wynagrodzenia minimalnego, wynagrodzenie to wyniosło: za 1980 r. – 66.263 zł., za 1981 r. – 115.028 zł., za 1982 r. – 148.301 zł., za 1983 r. – 205.548 zł., za 1984 r. – 204.510 zł., za 1985 r. – 175.813 zł., za 1986 r. – 64.800 zł., za 1987 r. – 163.159 zł., za 1988 r. – 251.293 zł. Organ rentowy zaniżył wysokość renty rodzinnej pomijając wynagrodzenie zastępcze za okres pracy zmarłego w b. NRD od 01 stycznia 1982 r. do 30 czerwca 1982 r.

D o w ó d: opinia biegłego sądowego z zakresu ustalania prawa i wysokości świadczeń z FUS z dnia 08 kwietnia 2014 r., k. 33-37.

Podstawę decyzji z dnia 10 listopada 1998 r. w przedmiocie przeliczenia emerytury S. P. stanowiły zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, jedno z 10 kwietnia 1998 r. oraz drugie z 16 kwietnia 1998 r. To drugie jest zaświadczeniem zastępczym, obejmującym okres pracy męża wnioskodawczyni w byłej NRD. Przeliczając emeryturę organ rentowy przyjął do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia zarobek zastępczy za okres do 30 czerwca 1982 r.

D o w ó d: w aktech rentowych: Rp-7, k. 11 i 12,

obliczenie podstawy wymiaru, k. 14a,

decyzja, k. 15.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało częściowo na uwzględnienie.

Stwierdziwszy błąd w ustaleniu wysokości emerytury męża wnioskodawczyni, obliczonej w oparciu o nieprawidłowo ustaloną podstawę wymiaru, w celu ustalenia wysokości renty rodzinnej, organ rentowy obliczył wysokość emerytury. Tak ustalona emerytura stanowiła podstawę obliczenia wysokości przyznanej wnioskodawczyni renty rodzinnej.

W odwołaniu od zaskarżonej decyzji A. P. domagała się przyjęcia za podstawę ustalenia wysokości renty rodzinnej przysługującej jej mężowi emerytury w kwocie 1.654,75 zł.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renta rodzinna wynosi dla jednej osoby uprawnionej 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu. Za kwotę świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, uważa się kwotę emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (art. 73 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Zasadnie organ rentowy uznał, iż decyzja z dnia 10 listopada 1998 r., którą przeliczył wysokość przysługującej mężowi wnioskodawczyni emerytury zawierała błędne ustalenie podstawy wymiaru. WWPW przyjęty przy ustalaniu wysokości świadczenia został obliczony z uwzględnieniem dochodu, który stanowił podstawę wymiaru składek w okresie 3 lat kalendarzowych, tj. w okresie od stycznia 1981 r. do grudnia 1983 r. Tymczasem wskaźnik ten powinien być ustalony z uwzględnieniem przeciętnej kwoty wynagrodzenia, która stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, w okresie kolejnych 9 lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 18 lat, tj. od 1980 r. do 1997 r. W decyzji z dnia 26 września 2013 r. organ rentowy prawidłowo wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury z 9 kolejnych lat kalendarzowych od 01 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1988 r. Nieprawidłowo natomiast nie uwzględnił za okres zatrudnienia zmarłego w b. NRD od stycznia do czerwca 1982 r. wynagrodzenia zastępczego przyjmując za ten okres minimalne wynagrodzenie. W tym zakresie Sąd w pełni podziela ustalenia i wnioski jakie wynikają z opinii sądowej z dnia 08 kwietnia 2014 r. Biegła podobnie jak organ rentowy w zaskarżonej decyzji wyliczyła wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury z 9 kolejnych lat kalendarzowych od 01 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1988 r., który wyniósł 80,40 %. Wynagrodzenie zmarłego ustalono z uwzględnieniem wynagrodzenia minimalnego, wynagrodzenie to wyniosło: za 1980 r. – 66.263 zł., za 1981 r. – 115.028 zł., za 1982 r. – 148.301 zł., za 1983 r. – 205.548 zł., za 1984 r. – 204.510 zł., za 1985 r. – 175.813 zł., za 1986 r. – 64.800 zł., za 1987 r. – 163.159 zł., za 1988 r. – 251.293 zł.. Biegła uwzględniła wynagrodzenie zastępcze za okres pracy zmarłego w

b. NRD od 01 stycznia 1982 r. do 30 czerwca 1982 r. W świetle prawidłowych ustaleń opinii, odwołanie zasługuje na częściowe uwzględnienie. W świetle zebranego w sprawie materiału uzasadniona jest ocena, że ubezpieczonej przysługuje emerytura w wysokości 1.111,95 zł.

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie w pozostałym zakresie. Renta rodzinna nie mogła zostać ustalona w oparciu o emeryturę pobieraną przez męża ubezpieczonej bowiem jak wynika z art. 73 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej renta rodzinna wynosi dla jednej osoby uprawnionej - 85% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu. Chodzi tu o świadczenie, które „nie przysługuje”, ale „przysługiwałoby” zmarłemu, gdyby żył. Zwrot ten (użyty w trybie przypuszczającym²) stwarza możliwość objęcia przypadków, w których żywicielowi do dnia śmierci przysługiwało stosowne świadczenie i je pobierał, jak również tych, do których miał prawo, ale których nie pobierał z braku stosownej decyzji w tej materii. Ustawodawca nie wprowadza w cytowanym przepisie warunku formalnego w postaci konieczności potwierdzenia prawa do świadczenia decyzją organu rentowego (por. także Glosa Aliny Wypych-Żywickiej do uchwały SN z dnia 8 lipca 2008 r., I UZP 2/08, LEX nr 396247).

W realiach rozpoznanej sprawy powołany przez wnioskodawczynię przepis art. 114 ustawy emerytalnej nie ma zastosowania. Istota rozpoznanej sprawy nie dotyczy ponownego ustalenia wysokości renty lecz oceny prawidłowości ustalenia wysokości renty rodzinnej, co istotne, przyznanej po raz pierwszy. Przyznając prawo do świadczenia organ rentowy stwierdził fakt błędnego ustalenia podstawy wymiaru emerytury męża A. P.. Ustalając zatem wysokość renty rodzinnej miał obowiązek ustalić prawidłową wysokość tego świadczenia i skorygować ewidentny błąd.

Sąd podziela ocenę biegłej, że organ rentowy kilkakrotnie przeliczał wysokość emerytury S. P. i mógł swój błąd skorygować. Poza tym należy wskazać przede wszystkim na istotny fakt, że przeliczając decyzją 10 listopada 1998 r. emeryturę organ rentowy przyjął do ustalenia wysokości podstawy wymiaru świadczenia zarobek zastępczy w pełnej wysokości. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 09 lutego 2005 r. odmienna ocena dowodów nie daje organowi rentowemu podstawy do wszczęcia postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczenia (LEX nr 603790). Sąd w pełni podziela powyższy pogląd wraz z przytoczonymi na jego uzasadnienie argumentami. Przyjmując do obliczenia wysokości emerytury S. P. zarobek zastępczy, organ rentowy nie może aktualnie odmiennie oceniać dowodów przyjętych do ustalenia wysokości emerytury.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd podzielił wnioski biegłej zawarte w przytoczonej opinii przyjmując je za własne i uznając tym samym, iż wysokość renty rodzinnej przysługuje wnioskodawczyni w wysokości 1.111,95 zł.

W konsekwencji Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zaskarżoną decyzję i orzekł co do istoty sprawy.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w związku z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).